

SCHLAUCH LŐRINCZ SZATMÁRI PÜSPÖKNEK, TÖRÖK JÁNOS ÁLTAL GYŰJTÖTT KÖNYVTÁRA.

Ismerteti: **Fraknoi Vilmos.**

Hazánk régibb püspöki székhelyein és kolostoraiban, tanintéze-
teiben és a főuri palotákban számos oly könyvtárak találhatók,
melyeknek alapítását a XVI. és XVII. századig vezethetjük vissza.
Mindezeknek universalis jellemök van; létesítésöknél és szaporítá-
suknál a gyakorlati használhatóság szempontja volt mérvadó.

A nemzeti szellem felébredése a XVIII. század végén adta
meg az eszmét specialis magyar könyvtárak létesítésére, a melyek
t. i. hivatvák lehetőleg mindent, és csak is azt, megőrizni, a mi
Magyarországban és Magyarországról iratott.

Az első, ki ezt az eszmét felkarolta és valósította, gróf Szé-
chenyi Ferencz vala, ki közel 50,000 kötet nyomtatvány és kéz-
iratból álló könyvtárát hazafias áldozatkészséggel az országnak fel-
ajánlván, ezzel a Magyar Nemzeti Múzeumban létező Széchenyi-
országos-könyvtár alapját megvetette.

Példáját a jelen század első felében követték Jankovich
Miklós, Horvát István, és gróf Kemény József. Az elsőnek
mintegy 40,000 kötetből álló könyv- és kéziratgyűjteményét 125,000
forinton, a másodiknak közel 30,000 kötetből álló könyvtárát 60,000
forinton vásárolta meg az ország a Nemzeti Múzeum számára; a
harmadiknak mintegy 25,000 kötetből álló könyv- és kéziratgyűjte-
ménye az erdélyi Múzeum birtokába jutott.

A jelen század második felében több nagy gyűjtő lépett nyo-
maikba. Hallgatva az előkről, (milyenek Simor János Magyarország
Primása, gróf Apponyi Sándor, sat.) csak két elhunyttról szölok.
Az egyik Nagy István hétszemélynök volt. Ennek halála után,
2043 munkából, 4000 röpiratból, 100 kötet kéziratból és 7000 drb.
eredeti oklevélből álló gyűjteményét 1869-ben a List és Francke
lipesei antiquárius-czég 10,000 talléron vásárolta meg. A könyvtár,

számos XVI. és XVII. századbeli magyar unicumjaival a külföldi könyvpiacra darabonként adatott el, a ritkaságok legnagyobb része a British Múzeum birtokába jutott. A kéziratgyűjteményt 1875-ben a Magyar Nemzeti Múzeum 7500 forintot vásárolta vissza.

A másik nevezetes gyűjtő Török János volt.

Mindnyájan ismertük őt. Megjelenésében és beszédjében, irányában és politikájában, egy szóval, minden ízében magyar volt. A magyar nemzeti szempont volt előtte mindig és mindenben irányadó. Nem feltűnő tehát, hogy ugyanazon szenvedélylyel, mely tollát az ősi magyar intézmények védelmében vezérelé, gyűjtötte össze mindazt, a mi azoknak multjára vonatkozott. Benne a bibliophil szenvedélyét megnesemesítette a hazaszeretet. Minden ritka, régi könyvben majdnem ereklyét látott.

De neki egy jelentékeny „Bibliotheca Hungarica“ összeállítása nehezebb feladat volt, mint elődeinek. Ő a gyűjtést a hatvanas évek elején kezdte ugyan meg, de nagyobb arányokban csak a jelen évtized első három esztendejében folytatta, a mikor az antiquáriusi könyvpiacra az árak általán, és különösen a ritka hungaricák ára mesésen felszökött. A List és Francke cég fellépése és a British Múzeum magyarországi acquisitói úgy szólván forradalmat idéztek elő e téren. Neki tetemes összegeket kellett fizetni olyanért, a minek néhány évtized előtt alig volt értéke.

Továbbá ő szerény anyagi körülmények között élt. Nem volt vagyona, és soha sem rendelkezett jelentékeny jövedelemmel. És így még kellett magától tagadni minden költséges szórakozást és üdülést, úgy szólván minden kényelmet. Élte alkonyán e könyvtár volt egyedüli vagyona, és annyi meghiusult remény után egyedüli öröme. És ez méltán. könyvtár köteteinek számát tekintve sokkal csekélyebb volt mint akár Széchenyié, akár Jankoviché és Horvát Istváné, de értékre és az összeállítás rendszerességére nézve azokat csaknem megközelíti.

Azonban, a mennyire örömet talált a könyvtár kiegészítésében, rendezésében és használatában, annyira súlyos teherként nehezedett lelkére az a gondolat: mi fog azzal halála után történni? Rettgett attól az eshetőségtől, hogy a mit ő hazája iránti meleg érdeklődésből létesített, külföldre kerül; a mit egy eszme szolgálatára egybegyűjtött, szét fog daraboltatni.

Nagy megnyugvására szolgált, midőn néhány hónappal 1874. február 9-én bekövetkezett halála előtt, a könyvtárt Dr. Schlauch

Lőrincz szatmári püspök 20,000 o. é. forinton megvásárolta, s főpapi pályájának küszöbén az áldozatkészség ezen kitűnő ténye által azt a hazának megmenté.

A Török János által gyűjtött könyvtár a szó szoros értelmében magyar könyvtár. Első sorban a magyar történelem és a magyar jog, azután a magyar irodalom többi ágai vannak leginkább képviselve. A nem-magyar történelemre vonatkozó munkákat is nagy számban bírja, de csak annyiban a mennyiben Magyarország történetére világot vetnek, és annak, ki Magyarországot történetével foglalkozik, mellőzhetetlenek. Azon munkáknak, a melyek hazánkra egyáltalán nem vonatkoznak, száma alig megy néhány százra.

A könyvtár áll 8003 munkából 11,839 kötetben; ezekhez járul még 2303 röpirat. Ezek az egyes szakok között következőkép oszlanak meg:

	munka	kötet
Hazai történelem és segédtudományok . . .	3304	4482
Hazai egyháztörténelem	1104	1308
Magyar jogtudomány	1008	1405
Régi magyar irodalom	126	126
Magyar nyelv és szépirodalom	820	1192
Tudományos folyóiratok és hírlapok	93	949
Magyarországra vonatkozó röpiratok	2303	2303
Nem-magyar történelem	450	877
Incunabula, Curisoa, Varia	1098	1500

A könyvtár ritkaságokban, unicumokban gazdag. Főleg a XV., XVI., XVII. századbéli apró nyomtatványok között találtnak ilyenek; mert ezeknek évszázadokon keresztül semmi értéket nem tulajdonítottak, és így a példányok legnagyobb része elenyészett.

I.

Szándékom e helyen ismertetni a könyvtár legbecsesebb darabjait. Első helyre a régi magyar irodalom emlékeit kell tennem. *)

A könyvtár a XVI. századból 40 darabot, a XVII. századból 85-öt bir.

*) Ezen ismertetéseknél Szabó Károly sajtó alatt levő bibliographiai munkájából kölcsönözöm a bibliographiai leírást.

1536.

Aesopi Phrygis fabulae, Gabriele Pannonio Pesthino interprete. Esopus fabulay, mellyeket mostan wyionnan magyar nyelvre fordítot Pesthy Gabriel. Horatius in arte poetica. Nex verbum verbo curabis reddere fidus Interpres. Plinius libro 30. Capi. 12. Aesopus fabularum Philosophus. 8r. A—Z = 89 szott levél. Elől: cziml. és előszó (A 1—4) 4 szttlan levél. — Minden betűjegy 4—4 levélből, az utolsó, Z, kivételesen 5 levélből áll.

Colophon: Viennae Pannoniae in officina Joannis Singreny Mense Augusto Anno M. D. XXXVI. Nyomtatot Bechbe Janos Syngrenius myhelyebe, kysazzony hauaba. Ezer ewt zaaz harmyczhat Eztendewbe.

Ezen munkából csak 3 példány ismeretes: a bécsi csász. könyvtaré (leírva: Denis, Wiens Buchdruckergesch. 378. l.), a másik 1870-ben még Pónori Thewrewk József birtokában volt, (Toldy, magyar költők élete Pest. 1870. 7. l.) ettől szerezte meg Török János; a harmadik Rosenberg testvérek, budapesti könyvkereskedők birtokában van. — Volt egy példánya néhai Sándor Istvánnak is, ki könyvtárát a fölállítandó m. tud. Akadémiának hagyományozta. Ezen könyvtárban azonban, mely ideiglenesen a m. n. Múzeum könyvtárában tétetett le, ez a példány mindedig meg nem találtott. (Toldy, magy. prózairók a XVI. és XVII. századból. I. köt. VIII. l. — Ujra kiadva megjelent Toldy idézett gyűjteményében. 1—248. l.)

A Török János-féle példány mind a három között a legszebb. Széles, körül nem vágott margója van és egészen tiszta. E mellett egykorú magyar díszkötése van. A barna bőrrel borított táblákra dús izlésű szelnyomások vannak préselve. Az első tábla élén be van nyomva: „Fabulae: Esopi.“ Közepén a magyar czímer.

Ezen példánynak még egy nevezetessége van. Az utolsó levél mindkét lapjának aljára halvány nyomdai festéssel rá van nyomva: „M. Jodocus Nasz. Anno M.DLXIII.“ Vajjon ki volt Nasz Jodocus? Talán a könyv egykori tulajdonosa.

1536.

Nouum Testamentum seu quattuor evangeliorū volumina lingua Hungarica donata. Gabriele Pannonio Pesthino Interprete.

Wy Testamentum magyar nyelven. Cum gratia et priuilegis Romanae Regiae Maiestatis ad quinquennium. 1536. 8r. 243 lev. (számos fametszettel). — Elől: czimlap, Pesti Gábor latin előbeszéde, latin üdvözlő versek 8, végül: 8 szltan lev.

Colophon: Viennae Pannonie Joannes Singrenius, suis. ac Joannis Metzger bibliopole, expensis XVII die mensis July exeudebat. Anno M.D.XXXVI. Nyomtatta bechbe Janos Syngrenius, az ew Ees Metzger Janos kewltsegeuel zent Jakab hauanak tijzenheted napijan, ezer ewt zaaz harmyczhat eztendewbe. Cum gratia et priuilegis Romanae Regiae Maiestatis ad quinquennium.

Ezen munkából kilencz példány ismeretes: 2 M. N. Múz. Erd. Múz. M. Akad. (elől csonkán). — Bécsi es. ktár. — Szegedi franc. zárda. — Kolozsvári ref. coll. (elől 11 lev. hij.) és Schlauch L. püspöké. — Csonkán megvolt Nagy István külföldre került kvtárában is. (Lásd: List et Francke Catalogue des livr. de M. Etienne Nagy. Leipzig. 1870. 13 l.)

1551.

A Jesus Sirah könyve Magyar Nyeluen. Colosvarba. 1551. Sr. A—Pz. = 14^{1/2} iv = 114 szltan levél.

Colophon: Colosvarba nyomtatot. Helthai Gaspar, és György Hoffgreff által. 1551.

Mint Gyulai Istvánnak a czimlevél hátlapjára nyomtatott rövid előbeszédéből kitetszik, a fordítást Tolnáról küldték be némely megnevezetlen fordítók, s annak átvizsgálását és kijavítását Heltai Gáspár Gyulai Istvánra bizta s az ő változtatásaival nyomatta ki.

Teljes példányai a pesti egyetem, erd. Múzeum, a kassai püspökség és Nagy István könyvtárában; a M. N. Muz. Jankovics féle példányában a 3 utolsó, a debreczeni ref. coll. példányában a 2 utolsó levél hiányzik. Jankovics másik csonkább példányát, melynek három utolsó levelén kívül többi hiányzott levelei nyelvemléki hűségű kézirattal vannak pótolva, Horovitztól Lugossy József szerezte meg. Megvolt néhai Fáy Alajos könyvtárában is, Tibold-Darócson; hol azonban 24 darab más régi magyar nyomtatvánnyal együtt, melyek e könyvtár számozott lajstromába be voltak jegyezve, 1870-ben már hiányzott. Ez Szalay Zsigmond kezei közé, s ennek könyvtárával Török János birtokába jutott.

1552.

A Bölts Salomon királnac könyuei. 1. Prouerbia. Ecclesiastes. 3. Canticum-Canticorum. 4. Sapientiae. Magyar nyelven. Colosvarba. 1551. 8r. A—S. = 18 ív = 144 sztlan levél.

Colophon: (az utolsó ív 7-dik levelének előlapján, mely levél, valamint azon ív 8-dik levele is egészen üres.) Colosvarba nyomtatot Heltay Gaspar, es György Hoffgref által. 1552.

A címlap és colophon évszámai bizonyítják, hogy a nyomtatás már 1551-ben meg volt kezdve, de csak 1552-ben lett befejezve; miért is ezen könyvet az 1552. évre tartottam sorozandónak.

Ki volt e könyv fordítója, arról az előbeszédben semmi említés nincs.

Teljes példányai a kassai püspökség kvtban; az erd. Múzeum példányának egy hiányzott levelét betűhű másolattal egészítette ki Szabó Károly; a pesti egyetem és Nagy István példányából csak a címlevél, a debreczeni ref. collegiuméból a 9 első levél a M. N. Múzeum Jankovics-féle példányából elől 10, közben B7. B8. összesen 11 lev. hij. Lugossy József Horovitztól szerzett Jankovics-féle példánya még ennél is csonkább. A néhai Fáy Alajos példánya szintén a szatmári püspök könyvtárában.

1554.

Tinodi Sébestien szörzese: Chronica. Első részebe Janos kiral halalatul fogua ez esztendeig Dunan innet Erdel orszaggal löt minden hadac veszödelmec, reuidedön szép notakual enökebe vadnac. Mas részébe külömb külömb idökbe es orszagokba löt dolgoc Istoriac vannac. Colosvarba 1554 esztend. A—q = 39 ív, = 156 sztlan levél. — Elöl: címl., ajánlás, mut. tábla 4 lev.

Colophon: Colosvarba nyomtatot György Hoffgreff Műhelyébe 1554. esztendőben.

Tinódi előbeszéde és I. Ferdinánd királyhoz intézett ajánló levele Kolozsvárt 1554. mart. 14-ikén kelt.

A szövegbe nyomtatott dallamokat megfejtette és újra kiadta Mátray Gábor, Történeti, bibliai és gúnyoros magyar énekek dallamai a XV. századból. Pest. 1859.

Teljes példányai a M. N. Múzeum, a m. Akadémia, a késmárki ev. lyceum kvtárában, Bécsben a cs. kvtár-

ban és Schlauch Lőrincz kvtárában. A s. pataki ref. coll. példányában csak az utolsó levél hiányzik, az erd. Múz. példányában az első 8 és a legutolsó levél kézirattal van kiegészítve. Nagy István könyvtárával egy ép és egy csonka példány került külföldre.

1562.

Az Aran Tamas hamis es eretnek tevelgesinec es egyeb soc teuelgéseknecc mellyec mostā az elfordult feiō eberec közöt el árat-tanac, meg hamisitasi, a derec szent irasbol es a regi szent iras magarāzo Doctoroknac irasokbol, a Debretzeni Tanitóc által, ki uolt szēt Andras napiā es Karaczō Hauanac 1. 11. 12, 13 es 14 napan, az egész Keresztyeni gyülekezet elöt, Christus Vrüc születese utan ennyi esztendőben. 1561. E könyuetskenec a uégén tabla is uagyon az teuelgesekről, kiket fel irtunc. Debretzōmbe nyōtatot Ano M.D.LXII. 4r. 152. lap. — Elöl: czíml. ajánlás 4 sztlan levél; végén: mut. tábla 2 sztlan lap. Az egész könyv A—X = 21 iv = 84 levél; a végső lap üres. — A legutolsó számozott lapon 152 nyomdai hibából áll; helyesen 159-nek kellene állani.

Legelsőben ismertette e könyvet J** (Jankovics Miklós) Tudom. Gyűjt. 1829. VI. köt. 36 l. — Bővebben ismertette Szabó K. Századok 1867. 150. 151. l.)

Teljes példánya csak kettő ismeretes: M. N. Múz. (Jankovicstól), Gy.-Fejérvártt a Batthyány ktárban (Melius sz. Job. könyve után kötve). Csonka példányok: Schlauch püspöknél, Erd. Muzeumban, és kolozsvári unitár. coll.

1568.

Nomenclatura Sex Lingvarum, Latinae, Italicae, Gallicae, Bohemicae, Hungaricae, et Germanicae. Lingva autem Hungarica nouiter accessit, cum Latinarum dictionum quamplurimarum, quae prius deprauatae fuerant restitutione. Per Gabrielem Pannonium Pethinum. Vocabular Sechsserlay Sprachen, Latein, Welsch, Frantzösisch, Behemisch, Hungerisch, und Teüdtisch. Fleissig corrigiert und gebessert. Cum gratia et priuilegio Caes. Maiest. Vienne Austriae ex officina Caspari Stainhoferi. M.DLXVIII. 8r. A—P 3 = 14³/₈ iv = 115 sztlan levél.

Colophon: (az utolsó levél P3 hátlapján): „Viennae Austriae Excudebat Caspar Stainhofer. M.D.LXVIII.“

Ajánlja latin versekben a nyomdász és kiadó Stainhofer Gáspár, Nádasdi Ferencz, Vas vármegyei főispánnak, néhai nádor, gr. Nádasdi Tamás egyetlen egy fiának.

Csak két példányát ismerjük: teljesen ép a M. N. Múzeumé; csonka (hiányzik a cím lap, O₂—P₂, de a legutolsó levél a colophonnal megvan) a szathmári püsp. kv. tárában.

1569.

Az egész Vilagon való keresztyeneknek Vallasoc az egy igaz felöl, ki Atya, Fiu, es Sz. Lelek; melly fundaltatott a Prophetaknak és Apostoloknak fundamentomokon. Irta Tzegledi György es Caroli Peter. Niomtatott Debrecembe Komlos Andras által. An. Do. 1569. 4r. 210 lap.

Igy adja a címet gr. Kemény József, Sándor Istv. M. könyvesháza 4. lapjához irt jegyzetében, a néhai Fáy Alajos könyvtárában Emődön látott példány után. Szabó K. ezt a példányt a Fáy-könyvtárban, mely az újabb időben Tibold-Daróczra szállítottát, 1870-ben nem találta.

Egyetlen példány a szathmári püspöké. A cím lap és ajánlás itt is hiányzik. Kezdődik a B. levéllel: „Elseo Praedicatio az eg igaz Istenről, melliet az Prophetak, és Apostolok hirdettenek. Az ötödik prédikáció a Z, levélen végződik. Azután jő Aa signaturával ellátott levélén „Az Praedicationak masodik része.“ A Dd levél második lapján van a munka vége: „Finis.“

1577.

Ester dolga. Dedicatio et Argumentum in Capitibus versuum. Eszes feiedelem aszszony nemzetit segítse. Feiedelmet Wratsokbol meg intse. Az nyomorultokhoz szeligitse. Estert köuesse Nagyságod töllem io neven vegye. Ad melodiam Historiat hallom igen mondattoc. Nyomtatot Colosvarat. Heltaj Gasparne műhelyebe. 1. 5. 77. esztendőbe. 4r. A—C = 3 ív = 12 lev. (Az utolsó levél üres.)

Végső verse:

Ez éneket a ki versekbe ira,
Kegyelmes Aszszonyanac aszt ayánla,
Ezer öt szaz hetven hetbe hogy irna,
Colosuárat szinte az Szent György napba.

A szerző neve ismeretlen.

Egyetlen teljes példánya Schlauch könyvtárában. Czímlap nélkül van meg a M. N. Múzeum és a M. Tud. Akadémia könyvtárában.

1577.

Historiás Enek Az Felseges Mattyas Királynac az nagyságos Hunyadi János fiának ieles viselt dolgairol, életiről, vitezségiről, végre az ő ez Világból volo ki mulasáról. Nyomtatot Colosvarat Heltai Gaspárne műhelyében. I. 5. 77. Esztendőben. 4r. A—N = 13 iv = 52 szltan lev. Végén: Következie az ötödik része, Mattyás Király halaláról.

Ez a historias ének 4 részből áll s csak 1485-ig, Bécs megvételeig terjed; folytatását Bogáthi Fazekas Miklós írta meg 1576-ban. Minden rész versfejeiben latinul van adva a tartalom. Az első rész versfejeiben így nevezi meg magát a szerző: „Ambrosivs literatvs de Gercian dicit cronicam.“ stb.

Három példány ismeretes: M. N. Mú z. — Erd. Mú z. — Schlauch Lőrincz, szathmári püspöknél.

1582.

Historia de vita morte, vniuersaque Fortunae alea Illustris: Principis ac D.D. Joannis Secundi Regis Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, etc.: Dei gratia electi: Per Demetrium Chanadium, in gratiam suae gentis studiose collecta. Debrecembe. Nyomtatott Rodolphus Hoffhalter által. 1582. Esztendőben. 4r. A—B₂. 1½ ív = 6 szltan levél.

A czímlevél háttalján Kállai János latin distichonai állanak: ad lectorem.

A versfejekben: „Chanadi Demeter enekle e nag sok el mvt dolgokrol gondolkodvan.“

Végző versei:

Az ki szerze ezeket nem regen versekben,

Neuet meg ielentete verseknek feieben,

Sok valtozasrol valo emlekezetiben,

Hogy ember megtekencze magat eleteben.

Nagy sok dolgok foroguan ackor emleiben,

Vilag allapattianak valtozo igieben,

Tordan leteben iria enni esztendőben

Az io ezer öt szazban es az hetuen hatban.

Hogy ezen kiadásban az iratás éve, mely valósággal 1571 volt, meg van változtatva, kétségtelen.

Egyetlen teljesen ép és szépen fentartott példánya a szatmári püspök kvtarában (Török János e példányt Nagy István kvtarából, List és Francketól vásárolta).

1592.

Cisio Magyar nyelven rent szerint napoknak megszlalalasarol igazan rendeltettet. Adattatott ez melle ez világ teremteseröl fogvan valo rövid Chronica. (Fametszet, Magyarország címere). Debrecenben, 1592. 8r. A—D = 20 levél.

Két csonka példánya ismeretes: Schlauch Lőrincz püspöké és a k é s m á r k i ev. lyceumé. De mig ebben csak 16 levél, amabban két levéllel több van fentartva. A D-betűvel jegyzett négy utolsó levél a naptárnak függelékét képezi, mely rövid kronikából áll, („Nemeli meg löt dolgoknak rsiudeden való kiiedzese) és a vásárokat hónapokként összeállítva tartalmazza. Sajnos, a krónikának második és a vásároknak első levele D₂ D₃ hiányzik. A vásárok felsorolása helytörténeti tekintetben nagy fontossággal bir. Közöljük e helyen a töredéket.

S. Lőrincz na- pian	Eperies	Vasarnap ez vtan	Bezterczen
	Gönczön		Sz. Mihaly haua
	Tolnán	S. Egyed na- pian	Bártfán Egren Vyhelbe Kis Wardaban
	Kecskemetten	Kis Aszszony	Simandon Thordan
	Regenbe	S. Kerezt	Szebembe Karolba Lelezt
	Czengerbe		
	Musnan	Cosma es De- mien	Kesmarkon Hanos faluan
Nagy B. Aszsz.	Cassan	S Mihaly	Szakmar Nemetibe Gal Szezcbe Vnguarat Szekelhidon Gyulan
	Szakmart		
	Debrecen		
	Turon		
	Nagy Mihalyba		
Istvan kiraly	Waranon		
	Banyan		
	Kukjlls varat		
S Bertalan	Kerezturba		
	Gyengyesen		
	Szazsebesbe		
	Madan		

	Jula Feyervarat		Madan
	Zilahon		Ersebet
	Mind Szent haua		Turon
Ferentz napian	Waradon		Batorban
Dienes napian	Debrecemben		Zakmar
S. Gal	Laczen		Cassan
	Ennyeden		Lelezt
	Szanton	Katalin	Kereztur
	Nagy Mihalyba		Keczkemeten
S Lukacz	Mohiba		Al Vinczen
	Czengerhe (sic)	Sz Andras	Eperiest
11. 000. szu-	Bonzhidan		Egren
zek napia	Szakmart		Debreczenben
	Tokaiban		Karacson hauaba
	Varsant	Sz Miklos	Saio sz. Petert
	Egren		Simandon
Simon Judas	Szólást		Szanton
	Belenesben		Szakmárt
	Hadadban		Thordán
	Sz. Andras hauaba		Segesvarat
Mind Szent na-	Simandon	Lutza	Zilahon
pian	Karolyban		Desen
	Nemetiben	Thamas Apos-	Bartfan
	Brassoban	tol	
Imre	Kis Wardaban		Tokaiba
	Tekebe		Czengerbe
	Vyhelbe		Berthalomba
S. Marton	Szikzon	Karacson elst	Segesvarat
	Sekelvasarhelt	valo Hetfön	Kis Vardaban
	Nagy Banyan	Aproszentek	

Figyelemre méltó, hogy e sorozatban csak Erdély, a Tiszán
 inneni és túli országrészt vásárai fordulnak elő.

(Folytatása következik.)